

Miljötillsyn av livsmedelsindustri 2021

Maj 2022

start.stockholm

Miljötillsyn av livsmedelsindustri
Rapport 2021

Dnr:2022-8491

Utgivare: Miljöförvaltningen

Kontaktperson: Kerstin Spångberg

Utgivare: Miljöförvaltningen

Foton: Kerstin Spångberg

Sammanfattning

Miljöförvaltningen redovisar i rapporten tillsynen enligt miljöbalken över miljöarbetet inom livsmedelsindustrin i Stockholm och företagens yttre miljöpåverkan.

Livsmedelsindustriernas största miljöpåverkan utgörs av energianvändning, transporter och kemikalieanvändning. De livsmedelsindustrier förvaltningen besöker i sin miljötillsyn är verksamheter som är anmälnings- eller tillståndspliktiga enligt miljöbalken och omfattas av egenkontrollförordningen. Miljöförvaltningen har 2021 bedrivit tillsyn av 14 företag. Livsmedelsindustrierna har en omfattande egenkontroll och är, inte minst genom livsmedelslagstiftningen, väl bekanta med rutiner och riskbedömningar inom egenkontroll.

Fem företag har tillstånd enligt miljöbalken, men tre av dessa planerar för flytt från kommunen.

Fokus i tillsynen under 2021 var att utöver att följa upp företagens egenkontrollarbete och villkor, att granska köldmedierapporterna för att kontrollera påfyllnad och eventuellt läckage. Frågan om företagens val av plaster till förpackningar är även angelägen.

Av de brister miljöförvaltningen påpekat under det gångna året berör en stor del företagens brister i materialåtervinning av plast och frigolit. Bristerna följs upp i den fortsatta tillsynen. Egenkontrollen bedöms överlag vara god. Pandemin har påverkat företagen negativt och förvaltningen ser att investeringar, så som nya fordon eller energisnålare belysning, i många fall skjutits på framtiden. Mindre förbättringar har dock genomförts på flera områden. Framför allt ser vi att fler företag än tidigare har börjat förändra förpackningarna till sina produkter eller undersöka hur förpackningarna kan förändras till mer återvinningsbara eller med material av mindre fossilt ursprung. Förvaltningen ser att valet av plaster hos industrin är en viktig pusselbit för att Stockholm ytterligare ska kunna minska sin klimatbelastning.

Innehåll

Dnr:2022-8491	2
Sammanfattning	3
Livsmedelsindustriernas miljöpåverkan	5
Livsmedelsindustrierna 2021	5
Miljöpåverkan	6
Aktiviteter 2021	8
Förbättringar	10
Kommande tillsyn	13

Livsmedelsindustriernas miljöpåverkan

Livsmedelsindustrierna 2021

Livsmedelsindustrierna som omfattas av miljötillsyn i Stockholm 2021 är 26 stycken anmälnings- eller tillståndspliktiga verksamheter och består främst av anläggningar för styckning, charktillverkning och framställning av såser och mjukost. Ett flertal är belägna inom Slakthusområdet och huvuddelen är små eller medelstora företag. Två företag har flyttat till annan kommun under 2021.

Verksamheterna får varje eller vartannat år tillsyn gällande påverkan på den yttre miljön.

Slakthusområdet på avveckling som livsmedelscentrum.

Med hänsyn till företagens hårda hygieniska krav och besöksbegränsningarna till följd av Covid-19 har de årliga tillsynsbesöken hos livsmedelsindustrierna 2021 i huvudsak genomförts som digitala möten.

Erfarenheter från tillsynen 2021

Egenkontrollen hos de verksamheter som besökts återkommande är generellt god. Flertalet av verksamheterna är relativt små och de miljöansvariga förvaltningen möter har mycket god kännedom om och rådighet över verksamheten. Genom arbetet med livsmedels-säkerhet har företagen god vana att strukturera och följa rutiner för en säker produktion. Brister har under den gångna perioden främst rört sortering av förpackningsavfall och liten utveckling av

miljövänligare förpackningar. Köldmedieanläggningarna uppvisade inga tecken på läckage. Två anläggningar hade ett köldmedium som ska fasas ut.

Pandemins påverkan

Många av verksamheterna har liksom år 2020 varit kraftigt påverkade av pandemin genom minskad försäljning till restauranger. Stort fokus har hos företagen legat på att klara företagen från konkurs och många förbättringar och investeringar har skjutits på framtiden.

Miljöpåverkan

Livsmedelsindustriernas miljöpåverkan utgörs främst av energiförbrukning, transporter, användning av städkemikalier, avfallshantering och köldmedieanvändning. Indirekt påverkar också verksamheterna miljön genom den mängd plastförpackningar varorna förpackas i.

Störst påverkan på miljön sker genom företagens användning av energi. Det är vanligt med mycket energikrävande processer såväl för uppvärmning som för kyla. Kylan är oerhört viktig för att hålla en god kvalitet på varorna och en varm sommar kan noteras hur företagens energianvändning skjuter i höjden. De företag som flyttar ifrån Slakthusområdet får möjlighet att bygga modernare energieffektivare lokaler.

I branschen används ofta stora mängder rengöringskemikalier som via spillvattnet spolas ut till reningsverken. I hanteringen av

kemikalier är det viktigt att företagen har kontroll över att medlen inte överdoseras och att kemikalierna förvaras så att koncentraterna inte riskerar att rinna ut till avloppet.

Egenkontroll

Inom livsmedelssektorn medför transporter en stor påverkan på klimatet. De flesta av anläggningarna i Stockholm har dock inte egna fordon för inköp och leveranser. Det handlar för dem mer om att välja vilka varor man köper in, om logistik och hur man upphandlar transporter. Några har mindre transportfordon som lämpar sig för varuleveranser i närområdet.

Nyckelindikatorer och mål

För tillsynsområdet finns nyckelindikatorer som tillsynen följer och arbetar för att ständigt förbättra. Målen är att företagen

- ska arbeta med att effektivisera sin energianvändning
- ska effektivisera sina transporter och
- ska lämna rötbart avfall till biogasrötning

Nyckelindikatorerna har valts eftersom energianvändning, transporter och avfallshantering är en betydande del av livsmedelsindustriernas miljö- och klimatbelastning. Förvaltningen har arbetat med frågorna i tillsynen mot livsmedelsindustrierna i ett flertal år och företagen har gjort stora framsteg. Frågorna som nyckelindikatorerna rör behandlas vid varje tillsynstillfälle. Förbättringar diskuteras och goda exempel sprids.

Nyckelindikatorerna uppfylls i likhet med föregående år till 100% gällande företagens arbete med energianvändning och transporter och till 55% gällande rötbart avfall, vilket är en liten förbättring.

Aktiviteter 2021

Under det gångna året har tillsyn riktats mot 14 verksamheter. Förvaltningen har utfört uppföljning av egenkontrollen och villkor i tillstånden. Tillsynen har följt upp tidigare brister, nya förbättringar och fortsatt efterfråga nya val av plastförpackningar och materialåtervinning. Särskilt för 2021 var kontroll av köldmedierapporterna för att upptäcka eventuella läckage.

Villkorsefterlevnad

Fem anläggningar har tillstånd för miljöfarlig verksamhet. Det gäller

- Kavli
- Olle Nybergs chark, *flyttat*
- Engvall o August Falk
- Mårtenssons
- Kvalitetsfisk

Miljörapporter har granskats. Villkoren i tillstånden har följts upp och förhållanden för utsläpp av processavloppsvatten bedömts. Olle Nybergs chark har under 2021 flyttat till Jordbro, Haninge kommun.

Information om nya avfallsregler

Miljöförvaltningen har 2021 skickat påminnelser till livsmedelsindustrierna om de nya kraven på rapportering av farligt avfall till Naturvårdsverkets databas. Alla företag ska nu inte bara föra anteckningar över sitt farliga avfall utan även rapportera de mängder som hämtas av avfallsentreprenören.

Plastförpackningar

Vid tillsynsbesöken tar förvaltningen upp frågan om vilken typ av förpackningar företagen väljer till sina produkter. Plast är fortsatt en viktig fråga och under 2021 hade andelen av verksamheterna som gjort någon förändring för att minska mängden plast som inte kan materialåtervinnas ökat från 50% till 60%.

Ett exempel på förändring vi kan se i dagligvaruhandeln är att plasttrågen för nötfärs som var svarta förr, nu oftast är i transparent plast.

Plast och klimatet

75 % av alla plastförpackningar hos hushållen kommer från livsmedelsindustrin. En förändring av förpackningsmaterialet och en högre grad av sortering skulle minska förbränningen av fossil råvara i Högdalens förbränningsanläggning och sänka Stockholms utsläpp av CO₂ från fossila bränslen. Därför jobbar förvaltningen vidare för att förändra livsmedelsindustriernas val av plast.

Flytt från Stockholm

Många av livsmedelsindustrierna har varit lokaliserade i slakthusområdet. Området är under ombyggnad och två företag har 2021 flyttat till Jordbro industriområde i Haninge och ytterligare tre företag är på väg dit. Det medför sannolikt mer energieffektiva lokaler för verksamheterna och något längre transportvägar.

Förbättringar

Nedan följer exempel på förbättringar och goda insatser som noterats bland verksamheterna under 2021.

Olle Nyberg chark

Arbetar med sina **miljömål** som t ex. att minska energi- och vattenmängd i förhållande till produktionsmängder. Företaget uppger att de lyfter frågan om **plastförpackningar** med sina leverantörer och får också frågor från sina kunder. Bl.a har de testat en tunnare plast i sin förpackningsfilm, mäter plastsvep runt pallar, värmer inte upp maskiner med plast i eftersom det går åt plast då och köper in större rullar (jumbo-rullar) som genom färre byten minskar antalet ”plastsnuttar” som bara slösas bort.

Kvalitetsfisk

Brunnstättingar har införskaffats för att motverka att eventuellt spill vid lastningszon tar sig ner i dagvattenbrunnar.

Servicestyckarna

I nya lokalerna används **CO₂ som köldmedium** som har en mycket lägre växthusgaspåverkan än CFC:er. Servicestyckarna har **bytt ut all svart plast** i produktionen, eftersom den inte kan materialåtervinnas, och sorterar ut torr plast för **materialåtervinning**.

Kungsholmens kött

Har **bytt ut svarta plasttråg** mot transparanta som går att materialåtervinna. Företaget har genom att använda **returbackar**, s k SRS-backar, minskat sina utsläpp vid leveranser med 800 kg CO₂. För att **minska elanvändningen** har Kungsholmens kött initierat ett optimeringsarbete med hjälp av extern part.

Fiskeriet Sverige

Fiskeriet har under året tagit fram en **handlingsplan för hållbarhet**. Handlingsplanen har konkreta områden att arbeta med för att förbättra företagets miljöpåverkan.

Sorundahallarna

Sorundahallarna som är Grönsakshallen Sorunda, Fällmans kött och Fiskhallen Sorunda, har tagit fram ett nytt hållbarhetsprogram 2021-2030. I hållbarhetsprogrammet finns bl. a mål om att minska elanvändningen med 5% till år 2025

Grönsakshallen har skaffat tre nya **biogasbilar**.

Grönsakshallen har startat ett samarbete med Stadsmissionen för att **skänka andraklassvaror** som inte säljs. En **svinnkartläggning** har påbörjats. För att minska svinnet har även Grönsakshallen tagit fram en **ny vara** av salladens hjärtblad som tidigare blev svinn.

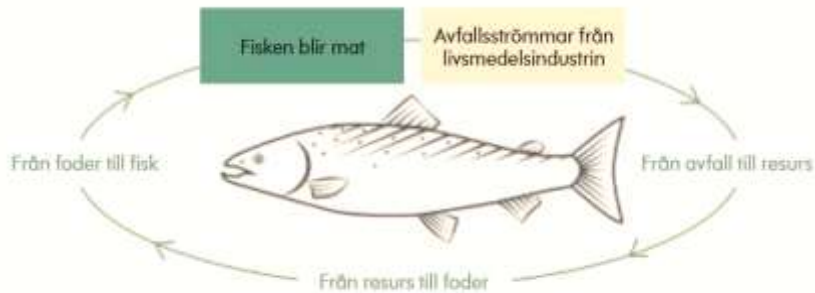
Sorundahallarna köper inte längre in någon svart plast. En granskning har påbörjats över vilka **förpackningar** som i första hand behöver ses över och förändras. De kommer även att använda de nya **symbolerna** för återvinning som Avfall Sverige har tagit fram som är framtagna för att kunna användas enhetligt från produkt, till källsortering, miljöstationer och återvinningscentraler i hela landet.

Grönsakshallen har även minskat sin **plastanvändning**, exempelvis på inplastning av varuburar.

Sorundahallarna har deltagit i programmet "Cirkulär ekonomi" som drivs av Axfoundation. Ett projekt de deltagit i är "5 ton grön fisk i

disk” projekt med Axfoundation, Vinnova och SLU. Bakgrunden till projektet är att stora delar av världshavens kommersiella fiskbestånd är nyttjade till max. Tonvis med mat slängs i Sverige varje år. Samtidigt utfordras odlad fisk ofta med importerad vildfångad fisk och soja. Verksamheten har skickat 350 kg sallad och vitkålsrester varje vecka för att användas som foder till maskar. Maskarna har använts för foderproduktion till laxodling.

Vid besöket kontrollerades konstruktionen för de nya **golvbrunnarnas** avskiljning av vegetabiliskt avfall. En stor förbättring för att undvika att organiskt material spolats ut till spillvattennätet.

Kavli

Kavli producerar bland annat såser och mjukost som innehåller mycket fett. Vid bl. a städning av maskiner sköljs produktrester ut till spillvattnet. För att minska risk för att fett ska ansamlas i avloppsledningsnätet arbetar Kavli med förändringar i produktionsanläggningen för att reducera mängden **fett i spillvattnet**. Arbetet ingår i provotidsutredning för villkor i tillståndet.

Kommande tillsyn

År 2022 planeras i enlighet med tillsynsplanen tillsyn mot 15 livsmedelsindustrier där förvaltningen fortsatt verkar för en god egenkontroll hos företagen och särskilt:

- effektivare energianvändning och transporter,
- granskning av rapportering av farligt avfall
- information om kommande krav på utsortering av matavfall från lunchrum
- fortsatt arbete med företagens val av plastförpackningar
- granskning av avveckling av verksamheter som flyttar

Nytt 2022 är en närmare kontroll över rapporteringen av farligt avfall. Alla verksamheter har skyldighet att rapportera det farliga avfall som lämnar verksamheten, till Naturvårdsverkets nationella avfallsregister.

Vi ser även fram emot att efter pandemin åter kunna besöka de flesta av verksamheterna på plats efter två år med övervägande digitala möten.